

de adulterio commisso, cum Scia vxore Titij respon-
dit t̄ simpliciter, se carnaliter cognouisse dictam Sa-
jam, non dicitur confessus, illam esse vxorem Titij :
fecis vero si respondit generaliter, nemp̄, vera esse
omnia dicta, & scripta in accusatione : quia tunc ge-
neralia illa verba referuntur ad ea, quae specialiter con-
tinentur in ipsa accusatione, quod scilicet illa Saia est
vxor Titij. Et Bartol. secutus ad rem nostram respon-
dit Alex. in consi. 17. nu. 2. lib. 3. quod hæc t̄ clausula
posita in fine instrumenti promissio iurauit, omnia,
& singula in instrumento contenta esse vera, refertur
ad omnia, quæ principaliter, & incidenter scripta vera
sunt in ipso instrumento. Et Aret. ac Alexandru se-
ti sunt Neuizanus in consi. 8. nu. 27. Ruinus in consi.
10. nu. 1. lib. 1. in consi. 103. num. 1. lib. 4. Thomas
Ferratius cauta. 20. col. 2. & Parisius in consilio 97.
num. 9. lib. 1. qui referret etiam Ancha. in consi. 226.
num. 3. qui consuluit, eum, qui in principio instrumen-
ti contractus afferuit, se esse ætate maiorem; & dein
de in fine ipsius instrumenti, iurauit, prædicta omnia,
& singula esse vera; dicitur iurasse etiam specialiter se
maiorem esse. Et prædictos secuti sunt Seraph. in tra-
cta de privilegiis iuramenti. priu. 49. num. 41. Cæ-
far Barzius in deci. 16. num. 20. Et his accedit Calde-
rinus, in consi. 1. in tit. de iure iurant. qui respondit, eū,
qui iurauit t̄ simpliciter, se obseruaturum contractu
non prohiberi opponere exceptionem simulationis :
fecis vero si iurauit, omnia & singula esse vera, & vel-
le ea seruare. Et Calderinum in specie huius casus al-
legare voluit Ripa, in dicto cap. 2. num. 20. de rescri-
psi. & simili in casu Corneus in consi. 125. num. 7.
15. & 8. lib. 2. affirmat, quod si compromittentes t̄ ap-
probarent omnia, & singula pronuntiata in laudo ab
arbitris, dicuntur approbasse omnes qualitates expre-
sse in ipso laudo. Et hæc quidem est recepta opinio ad-
uersus Geminianum in consi. 83. in fine, dum dixit,
verba hæc, & iurauerūt obseruare omnia, & singula co-
tentia in arbitrio, significare, sic iurantes non iurasse
specifice, sed simpliciter; & ob id simplex hoc iura-
mentum non dicetur approbare dispositionem; sed
de Geminiani responso dubitat Crauetta in consilio
241. col. 9. versi. quinto respondeo; dum dicit, videri
sibi assignari nō posse rationem differentia inter vna
& alteram iuramenti formam. Ita pariter aduersus cō-
muniem sententiam loquuntur Ripa in l. 2. §. voluntati.
nu. 18. in fin. ff. soluto matrimonio, & Didacus in
lib. 3. varia. resolut. cap. 17. num. 5. in fine, dum consti-
tuunt differentiam inter iuramentum t̄ specialiter in-
terpositu in ipsa promissione; & illud generaliter scri-
ptum in fine instrumenti. His repugnare receptam
opinione testatur Barzius praæcito in loco.

Ceterum etiū communis est hæc doctori traditio,
dura tamen, & rigoris plena videri potest omnibus,
qui norunt, has clausulas vsu, & cōsuetudine notario-
rum scribi sole in instrumentis, & earum effectus ab
ipsis notariis non declarari contrahentibus, qui existi-
mant esse intelligendas, quod si ipse emphyteuta ces-
sabit per biennium, vel triennium à solutione, priue-
tus suo iure, secundum iuris communis dispositionem,
non autem si per annum tantum, facile in hoc laqueū
possunt incidere. Notariorum itaque munus erit certi-
ores reddere contrahentes, quanti referat, sic promi-
tere, & iurare.

Altera atque ita secunda est dubitatio, admisso, q
iuramentum t̄ operetur effectum supra memoratum
aduersus emphyteutam, qui iurauerat, an idem opera-
ri debet contra eum hæredem, & successorem in ipsa
emphyteusi. Et quidem, omisa longa disputatione, &
controversia ex ultimo distinguendo esse tres casus; si
cuti distinguunt Thomas Parpalea, & Cagnolus in l.

S V M M A R I V M .

- 1 Alienari posse prædia Ecclesia, sine solemnitatibus, in evidentem utilitatem. nu. 2.
- 3 Mulieres in evidentem utilitatem posse contrahere, non seruatis solemnitatibus.
- 4 Vasallum posse in evidentem utilitatem, sine licentia domini, alienare.
- 5 Ecclesiam & equari minori. Contra. nu. 7.
- 6 Minorem non posse sine solemnitatibus, etiam in evidentem utilitatem alienare.
- 7 Ecclesiam non parificari minori.
- 8 Ecclesiæ utilitatem evidentem in alienatione, ita esse debere, ut sit clara.
- 9 Executores testamenti, posse ipsius dispositionis mutare formam, non substantiam, ex insta tamen causa numero 10.
- 11 Testatoris mentem, omnino vel uno, vel aliò modo adimplendam.
- 12 Posset, significare arbitrium.
- 13 Copulatorum concursum, non requiri.
- 14 Cöpulam, reponi in alternatiuam.
- 15 Clericos non posse dici pauperes.
- 16 Executores testamenti, pecuniam pro adiuvando hospitale, non posse convertere in capellam pro religiosis.
- 17 Legatum pro Missis, non posse mutari.
- 18 Legatum pauperibus, dici ad pios usus.
- 19 Legatum pro virginibus egenis dotandis, dici ad pios usus.

Initium à Domino.

C O N S I L I V M M C X C I X .

DE prima proposita dubitatione respondendum est, præsumum Magnificum Commune, posse alienare prædicta bona testatoris absque aliqua solemnitate in evidentem, & claram maiorem utilitatem piorum locorum, pro quibus testator reliquit ipsa bona. Quandoquidem à fortiori alienari t̄ possunt prædia ecclesiæ, omissis solemnitatibus à iure requisitis, quando evidens maior utilitas inde prouenit. Sic quā plurimi longa serie, ordine tumultuario, relati, ab Antonio Gabriele in lib. 3. conclusionem. tit. de rerum alienatione, conclusio-
ne prima. num. 1. quos ego meliore ordine referam, & alios adiungam. Ita sanè

Accursius in l. cùm ij. §. eam transactionem. ff. de transact.

Baldus in l. contra iuris. in princ. num. 2. ff. de pactis, & in l. quicunque. num. 2. versi. Si autem causa. C. de bonis, quæ liberis.

Angelus in dicto §. eam transactionem. num. 3.

Albericus in auth. hoc ius porrectum. nu. 19. in fine. C. de sacros. eccl. 6.

Ancharanus in consi. 197. incipit. Subtiliter, & ad ple-
num. nu. 2. & 3. qui respondit de bonis ecclesiæ, & ho-
spitalis, quorum alienationem prohibuerat, qui ipsi hospitali ea donauerat.

Castren. in consi. 270. dubitatur nunquid hospitale, col. 1. versi. Sed in contrarium. lib. 1. qui in claris re-
spondit de alienatione rei immobilis relicta hospitali
cum, prohibitione alienationis.

Alex. in additionibus ad Bartolum in l. cùm lex. in fi.
ff. de fidei. & ad Baldum in l. neque. C. de contrah.
& committen. stipul.

Barba, in consi. 35. col. pen. lib. 2. in consi. 61. col. 3. in
consi. 86. col. 3. & in consi. 91. col. 4. lib. 3.

Cappolla in consi. 14. colum. 2. versi. Secundo etiam probatur.

Iason. in l. Barbarius. num. 8. ff. de officio Prato. in l.
contra iuris. in princ. num. 9. ff. de pactis. in Liurisiu-
randum. §. quod ex conventione. §. si pupillus. in fine.
& in l. qui iurasse. col. 1. ff. de iure iura. in l. non eo mi-
nus.

F A C T I S P E C I E S .

Magnificus D. Bartholomeus Macinus Salo-
dienſis condidit testamentum, in quo hæ-
redes instituit dominos Franciscum, & Maximilia-
num nepotes suos, ex quondam D. Christophero fi-
lio, quibus decadentibus sine filiis masculis, dotatis
fœminis, substituit Spectabile Commune Salodij,
adiecio onere, quod construi faceret monasterium
monialium; quod voluit administrari à tribus vi-
ris probis eligendis ab ipso Communi. Et cum decla-
ratione (sunt hæc verba testamenti ad litteram)
expressa, quod per aliquem Ordinarium, nec per
Episcopum, nec per Summum Pontificem posse un-
quam contraheniri, vel derogari, vel praedicari
huic sua voluntati, nec mutare eam aliquo modo,
& si quid contra illam, (salvo quod in melius au-
gendo, & ordinando) fuerit attentatum, vel dimi-
nutum, aut annullatum, aut mutatum, quod eo casu
loco ipsius Monasterij prefatum Spectabile Commu-
ne Salodij succedat, & succedere debeat. Quod
Commune ex nunc substituit loco ipsius Monaste-
rij.

Cum conditione tamen, & ordinatione, ac iussu,
quod Commune prædictum debeat, & teneatur con-
struere unum Hospitale pro pauperibus, & agrotis
in eo acceptandis, & subueniendis, & alijs operi-
bus pjs, taliter quod introitus bonorum ipsorum ex-
pendantur in perpetuum in operibus pjs arbitrio
ipsius Communis.

Quod Commune etiam posse, si sibi magis expe-
dire, & melius esse, visum fuerit, omissa edificatio

Iacobi Menochij

- bus. num. 3. C. de procura. in l. potuit. numero 3. C. de iure deliber. in §. omnium. num. 41. Inst. de actio. & in cons. 229. nu. 3. lib. 2.
- 11 Felinus in cons. 42. num. 2. & 3.
- 12 Ruinus in cons. 64. nu. 7. lib. 1.
- 13 Angelus Aret. in §. sui. in fine. inst. de hæred. qual. & differen.
- 14 Matthes. in sing. 155. incipit. Nota, quod si minor.
- 15 Antonius Corsetus in singulari. . . . in verbo, pūllus.
- 16 Decius in cap. quæ in ecclesiarum. nu. 8. de Constit. & in cons. 124. num. 3.
- 17 Parisius in cons. 16. nu. 99. lib. 2.
- 18 Marsilius in l. §. si serui. nu. 7. ff. de quæsto.
- 19 Socinus junior in cons. 8. nu. 10. lib. 2.
- 20 Ludouicus Gomezius in cap. vlt. §. si verò. nu. 24. de iudicij. in 6.
- 21 Io. Baptista Ferretus in cons. 248. nu. 7.
- 22 Tiraq. in tract. de legibus connubial. in glo. 8. nu. 62. & in tract. le mort à suisit le viu. parte 7. declaratione prima. num. 5.
- 23 Gramma. in cons. 10. nu. . . . & in cons. 28. num. . . . in ciuilibus.
- 24 Rebiffus in tract. de alienatione rerum ecclesiæ. numero 3.
- 25 Franciscus Sarmientus in tract. de reditibus ecclesiæ, in prima parte. q. 2. nu. 24.
- 26 Redoanus in tract. de rebus ecclesiæ non aliena. rub. 19. de causa utilitatis.
- 27 Octavius Simoncellus in tract. de decreto. lib. 3. tit. 8. nu. 126. in fine. & nu. 127.
- 28 Io. Stephanus Lambertengus in tract. super statuto Mediolani prohibente mulieres sine certa solemnitate contrahere. in fine. num. 166. qui testatur hanc esse opinionem magis communem.
- His constat, hanc esse magis receptam sententiam aduersus multos congestos à Gabriele in dicta conclusione prima. col. 2. vers. contrarium teneat, & quos de industria refero, ut intelligent omnes à predicta receptione non esse recedendum. Sic sanè.
- 1 Iacobus Burrigarius in l. cùm ij. §. eam transactio. n. C. de transactio.
- 2 Bartolus in eodem. §. eam.
- 3 Albericus ibidem.
- 4 Baldus in l. si pupillorum. in fine princ. ff. de reb. eorum, in l. vlt. §. necessitate. nu. 17. C. de bonis, qua liberi, in cap. 1. nu. 5. de transact.
- 5 Castrensis in dicta l. cùm ij. in fine principij. ff. de transact.
- 6 Socinus senior in consilio 29. numero 8. & 9. lib. 1.
- 7 Iason in l. contra iuris. in princ. ff. de pactis, & in l. cùm ij. §. eam transactionem. de transact.
- 8 Felinus in cap. causam. nume. 8. vers. contra hæc tamén. de iudicij.
- 9 Brunus in tract. de forma. in tit. de potentia, & effetu formæ, ampliatione nona.
- 10 Iacobinus à Sæto Georgio in l. cùm ij. §. eam transactionem. nu. 4. ff. de transactio.
- 11 Antonius Capicius in decisione 113. nu. 7. vers. quæto facit.
- 12 Antonius Gabriel in dicta conclusione prima. col. 2. vers. contrarium tenet, & c. dùm postremo loco refert hanc opinionem, & eam non improbat; iuxta traditionem doctorum, præsertim Iasonis in l. si idem cum eodem. §. vlt. propæ finem. ff. de iurisd. omn. iud.
- Comprobatur communis sententia eo simili, quo dicimus; quod etiæ mulier tñ prohibetur à statuto, ne possit contrahere sine certa solemnitate; nihilominus permisum ei censetur, quando contractus ei utilis est evidenter. Ita sanè.
- 1 Baldus. in l. 1. in princ. numero . . . ff. de contra. iud. tutel. & in l. neque. C. de contrahend. & committenda stipulat.
- 2 Angelus. in l. 2. ff. de acceptila. qui dixit, esse menti tenendum, & inquit, se ita consuluisse Florentia. est fortè cons. 317. incipit statutum. num. 2.
- 3 Imola in eadem. l. 2. num. 3.
- 4 Castren, in consil. 160. ad primum quæsum. col. 1. vers. nec etiam in casu nostro. lib. 1.
- 5 Roma. in l. si quis mihi bona. §. vlt. num. . . . & in l. mutum. nu. . . ff. de acq. hæred.
- 6 Alex. in eadem l. mutuum. numero 10. & in dicta l. si quis mihi bona. §. vlt. num. . . ff. de acq. hæred. & idem in additionibus ad Bartolum. in l. cùm lex. in fine. ff. de fidei usso.
- 7 Cæpolla in cons. 14. num. 2. in ciuilibus.
- 8 Corn. in consil. 254. col. 2. nume. 2. vers. tertio responderetur. lib. 1.
- 9 Barbatia in cap. edoceri. de rescript. in consil. 35. col. . . lib. 1. & in consil. 58. in fine. lib. 2.
- 10 Socinus senior in consil. 160. nu. 17. lib. 2. & in consilio 80. nu. 9. lib. 4.
- 11 Felinus in cap. dilectus, il 2. col. vlt. de rescript. & in cap. causam, il primo. numero 8. de iudicij. & in consilio 42. num. 3.
- 12 Iason in l. Barbarus. numero 7. ff. de officio Præto; in l. si vnu. §. paetus ne peteret. num. . . versic. quintum dicitum. & in l. contra iuris. in princ. numero 8. ff. de pactis, in l. mutum. numero 42. ff. de acquirenda hæreditate. in l. qui iurasse. colum. 1. ff. de iure iura. in l. is, qui bonis. col. 1. ff. de verborum obligationibus in l. non eo minus. numero 3. C. de procurat. in §. omnium. numero 42. institut. de actio. & in consil. 229. num. 3. lib. 2.
- 13 Decius in consilio 331. numero 4. versiculo secundò principaliter.
- 14 Ludouicus Gomezius in repet. cap. vlt. §. si verò. numero 25. de iudicij. in 6.
- 15 Ripa in l. furioso. nu. 1. ff. de re iud. & in l. is, cui bonis. nu. 45. ff. de verb. oblig.
- 16 Parisius in consil. 96. nu. 104. lib. 1.
- 17 Curtius iun. in l. si vnu. §. paetus ne peteret. nu. 77. ff. de pactis.
- 18 Maranta in speculo aduoca. parte 4. distinctione 10. numero 29.
- 19 Boerius in consuetud. Biturigum. rubr. prima. §. 4. in glo. de son mary. col. 2. vers. & sic notat.
- 20 Cassaneus in consuetud. Burgundia. in tit. 4. §. 1. in glo. in verbo. contrah. entre les iufz. col. 3. versic. limita quinto.
- 21 Feronus in consuerud. Burdigal. in tit. de statu. & iure persona. §. 3. col. 4. vers. etiæ egisset.
- 22 Tiraquellus de legibus connubial. in glo. 6. nu. 76.
- 23 Lambertengus in tract. super statuto Mediolani prohibente, mulierem sine certa solemnitate contrahere. ad finem. num. 165.
- 24 Ioannes de Arnono in singulari. 14.
- 25 Cotta in memorabilibus. in verbo. Statutum requiriens. in fin.
- 26 My singerius in suis obseruat. centuria. 2. obseruat. 34.
- 27 Roland. in consil. 54. num. 19. lib. 2.
- Confirmatur etiam prædicta communis opinio eo simili, quo dicimus, quod etiæ vasallus tñ prohibetur alienare rem feudalem sine consensu domini. cap. 1. de prohib. feudi alie. per Fider. attamen potest, quando alienatio est utilis, & in augmentum feudi; sicuti scribunt post alios Afflictus in dicto cap. 1. §. vlt. nu. 63. & numero 103. in decisione 111. numero 5. & in decisione 232. numero 6. Parvulus, in consilio 2. nu. 10.

Consilium MCXCIX.

179

- & in consilio 3. numero 36. lib. 1. Capicius in decisione 113. numero 3. & 7. Ludouicus Molina in lib. 4. de Hispano. primogenijs. cap. 4. nume. 8. & Melchior Palaez in tract. Majoratum. in quarta parte. quæst. 1. limitatione 1. nu. 4.
- Nec repugnat, si dicatur, ecclesiam tñ equiparari minori. l. Præses. C. de transact. vbi doctores, & scribunt multi congesti à Craueta in consilio 680. numero 2. lib. 4. Atqui minor, qui alienare non potest immobilia sine solemnitatibus illis, de quibus in l. magis putato. ff. de rebus eorum. & scripsi copiosè in lib. 2. de arbitrijs iud. casu 17. numero . . . etiam tñ si alienat in evidentem sui utilitatem, alienatio non valet; sicuti tradunt innumeris propè illi doctores commemorati ab Octauio Simoncello in tractat. de decreto. libro 3. titulo 8. numero 125. Ergo nec alienatio facta ab ecclesia sine solemnitate non valet, etiam si apparet de evidenti eius utilitate. Huic obiectio respondetur, nostro in casu, ecclesiam non æquiparari minori: cùm longa sit diuersa ratio inter ipsam ecclesiam, & minor rem. Nam cùm ecclesia tñ effici nunquam possit maior, lex facilius dispensat, vt in casu sibi utili possit distrahere sine obseruatione solemnitatibus: secus verò in minore, qui breui tempore efficit maior. Hanc diuersitatis rationem consideravit omnium primus Dynus in l. si fundus sit sterilis. ff. de rebus eorum, vt eum refert, & sequitur Albericus. Sic & Baldus in l. si pupillorum. in princ. ff. eod. vbi & Bartolus & idem Bartolus. in l. iubemus. numero 7. & in authent. quas actiones. numero 1. C. de sacros. eccles. Imola in cap. vt super. numero 9. de rebus eccles. non aliena. Rolandus Curtius in consilio 123. numero 66. inter consilia ultimarum voluntatum, Bero, in consilio 83. nu. 16. lib. 1. Capicius in decisione 113. numero 7. Rimina. junior in consilio 5. numero 106. lib. 1. & Franciscus Sarmientus in tract. de reditibus ecclesiæ. parte prima. cap. 2. num. 24.
- Cæterum obseruandum est, quod ecclesiæ, tñ & mulieris utilitas, ob quam eis permisum est alienare sine aliqua solemnitate, vt diximus, euidens, & clara esse debet: atque ita de ea evidenter debet apparet. Sicuti de contractu mulieris respondit Decius, in consilio 532. numero nono versiculo præterea, & numero 10. quem fecuti sunt Tiraquellus de legibus connubialibus in glo. 8. numero 89. secundum postremam impressionem, & secundum primam est glo. 6. nume. 87. Lambertengus in tract. super statuto Mediolani. Quod mulier non possit contrahere, &c. in fine. 170. Et in specie utilitatis ecclesiæ scribit Redoanus in tract. de rebus ecclesiæ non alienandis. rub. 19. de causa utilitatis. 120. post Anchæ. & Zabarellam, & ego ipse declarau in lib. 2. de arbitrijs iudicium. casu. 172. numero 17. in fine. num. 18. 20. & 21. secundum postremas impressiones.
- Secunda est disputatio, au idem Magnificum Commune Salodij iure possit dispensare, & erogare redditus bonorum relictorum à testatore in quamcumque causam piam, omissa constructione hospitalis, & distributione ad alia opera pia, vel potius teneatur construi facere ipsum Hospitali; & (sunt hæc verba testatoris ad litteram) dispensare ipsos redditus in ipso Hospitali, & alijs operibus pijs, & eleemosynis pro subueniendis egenis, orphanis, & viduis, & alijs pauperibus, & miserabilibus personis? Et quidem dicendum, atque respondendum est prefatum Magnificum Commune posse pro sui libito dispensare predictos redditus in quamcumque causam piam, omissa Hospitalis constructione. Nam certum est, quod quando dispositio testatoris exequi non potest eo modo, & forma ab eo ordinata, executores, & tñ Commissarij ipsius dispositio-
- con-
- tionis possunt ipsam formam, & modum commutare, substantia tamen, & essentia dispositionis permantente; sicuti egregiè, & ad rem nostram responderunt Modestinus in l. Legatum. ff. de usufructu legato. Valsens in l. Legatum. ff. de administrat. rerum ad ciuit. pertin. & Callistratus in l. vlt. ff. de operibus publicis; Quæ quidem responsa videnda omnino sunt: cum hoc mirificè pertinet. Et ratio quidem est secundum Roman. in consilio 409. num. 11. post Baldum, quem refert; quia non dicitur mutata, & alterata testatoris dispositio, tñ quando ob iustum causam testatoris dispositio mutatur in aliam formam, substantia ipsa permanente. l. multa testamento. ff. de conditio. & demonstrat. Et in terminis his ferè nostris adductus illo responso Modestinus in dicta l. Legatum. ff. de usufruct. lega, respondit Bartolus, in consilio 26 in fine. l. lib. 1. quod si testator tñ reliquit pecuniam causa construendi ecclesiam certo in loco, & construi illa non potest ibi, alius locus est eligendus. Et proprius ad rem docuit Baldus in l. dictam legem. numero 6. C. de dict. ob causam, quod si testator reliquit pro constructione capella, & pecunia ad illum vnum non sufficit, conuerti debet in alium vnum. Et manifestius idem Baldus in l. vnicæ, in fine. C. de his, quæ pœna nomine, & Baldus secutus est Romanus. in consilio 409. numero 11. & Baldo non commemorato, idem scripsit Imola. in l. 1. numero 4. versiculo. Secundo casu. ff. de condit. in dictio. & Ioan. de Platea. in l. vnicæ, numero 1. versiculo quandoque relinquitur. C. de expens. Ludo. lib. 11. Petrus de Perusio in tract. de canonicæ portione. capit. 7. numero 35. versiculo secundo casu. Angelus Claufius in summa. in verbo, legatum, il 4. numero 11. versiculo. Si verò ille vñus. & Guilelmus Benedictus in cap. Raynitus. in verbo, reliquit, numero 18. versiculo. Secundo casu. de testa. Porro in casu hoc nostro satis constat, reditus à testatore reliquos sufficere non posse ad construendum, & manutendrum aliquod hospitale, cùm ipsorum reddituum sumi sit (vt in facto præsupponitur) librarium septemcentum planetorum, quæ constituant aureos centum quinquaginta & tamen si impensa ædificationis, vel emptionis domus, in qua fieri possit hospitale computetur cum illa, quæ necessaria erit pro ministris ipsius hospitalis, & mobilibus, ac pro viçtu pauperum, ascensione ad quadruplum dictorum reddituum. Est ergo dividendum, Communæ posse in alios pios vñus erogare, & distribuere dictos reditus: & tantò magis quod testatoris mens præcipua hæc fuit. Et si enim primùm iussit ipsi Communi, quod ædificari faceret Hospitali; attamen subiunxit hæc verba. Et alijs operibus pijs, taliter quod introitus bonorum ipsorum expendantur in perpetuum in operibus pijs arbitrio ipsius Communis. Quibus sanè verbis temperauit testator præcedentia; & necessitatē Communi impositam ad arbitrium reduxit: id quod comprobant subsequentiæ verba sic scripta. Quod Commune etiam possit, (si magis expedire, & melius esse vñum fuerit) omissa ædificatione, & erectione Monasterij prædicti (licet sit sibi cordi) expendere, & dispensare introitus ipsos in ipso Hospitali; & in alijs operibus pijs, & eleemosynis pro subueniendis egenis, orphanis, & viduis, & alijs pauperibus, & miserabilibus personis. Illud verbum, possit, tñ tribuit arbitrium, vt scripsi in lib. 1. de arbitrijs iudicium. quæst. 8. numero 47. Quod quidem arbitrium est, dispensandi dictos reditus in dicto Hospitali; & alijs locis pijs. Dictio illa, & non stat copulatiæ, sed alternatiæ. Nam quando duo copulata tendunt ad eundem effectum, non requiritur